

Rauk. Foto: Ukjent fotograf

Mennesket og naturarven

- om tradisjonell bruk av natur

Miljøverndepartementet lanserer et nytt prosjekt i Norge om tradisjonell økologisk kunnskap. Prosjektet skal samle inn og synliggjøre kunnskap om natur som har gått i arv fra generasjon til generasjon.

Prosjektet er lagt til Statens naturoppsyn (SNO) og skal gjennomføres i nært samarbeid med det allerede etablerte forskningsprosjektet knyttet til tradisjonell samisk kunnskap ved Samisk høgskole i Kautokeino (Árbediehtu). Prosjektet har som mål å samle inn, systematisere, beskytte og formidle tradisjonell økologisk kunnskap.

Det vil bli lagt vekt på naturveiledning særlig mot barn og unge gjennom tilbud til skolene. Prosjektet skal bidra til økt naturforståelse og gode holdninger til naturvern og naturforvaltning. Gjennom prosjektet Mennesket og naturarven vil vi få fram kunnskap som kan gjøre skjøtsel av våre verneområder bedre.

Prosjektet skal også forankres bredt i andre relevante miljøer. I Sverige har det i mange år vært et nasjonalt prosjekt på "Tradisjonell Ekologisk Kunnskap" og det er blant annet gitt ut tre store bokverk fra dette arbeidet. Det norske prosjektet vil samarbeide med det svenske prosjektet.

Tett på naturen

Et liv tett på naturen har vært en sentral del av hele landets historie. Fra fiskerbonden ved kysten med beiteområder for husdyra i lyngheiene, til fjellgårdene med sine slåttemyrer, seterdrift og villreinjakt.

Norges urfolk samene, har en lang tradisjon med nedarvet kunnskap om å leve av og med naturen. Vi har i dag mye å lære av hvordan naturen ble utnyttet før.

Kontaktpersoner:

Statens naturoppsyn:

Prosjektleder Per Espen Fjeld,
per-espen.fjeld@dirnat.no, tlf.
46 96 09 82

Miljøverndepartementet:

Emine Isciel,
Emine.Isciel@md.dep.no, tlf.
92 66 59 63

Samisk høgskole:

Jelena Porsanger,
j.porsanger@samiskhs.no, tlf.
78 44 84 00

Kunnskap om naturen og landskapet i dag

Mesteparten av Norges landareal er, eller har vært, utnyttet i en eller annen form av mennesket. Dette har i mange tilfeller gitt seg utslag i utvikling av spesielle biotoper, alle med sin særegne fauna og flora. Tradisjonell kunnskap kan dermed også lære oss om hvorfor naturen og landskapet ser ut som det gjør i dag.

Det er mye historie knyttet til hvordan naturen og landskapet ser ut og hvordan dette henger sammen med den tradisjonelle bruk av naturen. Slåtteenger er et produkt av mange hundre års slått, ofte i utmark knyttet til myrer eller andre ekstensivt drevne arealer. Her fra Ranessetra i Surnadal. Foto: Marianne Gjørsv.

Slått. Knivabakkli. Foto; Ukjent fotograf

Vår natur- og kulturhistoriske kunnskap er blitt sterkt redusert de siste generasjoner. Mye av vår kultur- og naturarv forsvinner for hver dag. Dette medfører at befolkningens kunnskap om arter og landskap, og ikke minst kunnskap om vår egen plass i naturen, er i ferd med å forsvinne.

Gjennom konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) har Norge forpliktet seg til å respektere, bevare og opprettholde kunnskap om tradisjonell naturbruk.

Almetrær i Mørkridsdalen Landskapsvernområde i Luster. På vårvinteren ble kvister skåret av almen (rising) og brukt til dyrefór. Almebarken var et tilskuddsfór til husdyr på slutten av vinteren og hadde høy forverdi. Tilgang til almetrær var veldig viktig for gårdene. I dag står det mer enn 1000 gamle almetrær i dalen med tydelig tegn på tidligere rising. Det står nevnt i en husmannskontrakt at denne hadde rett til å rise et enkelt almetre. Foto: Per Espen Fjeld

Direktoratet for naturforvaltning har sentrale, nasjonale oppgaver og ansvar i arbeidet med å forvalte norsk natur. Det innebærer å bevare naturmangfoldet og legge til rette for friluftsliv og bruk av naturens ressurser. Direktoratet for naturforvaltning er en rådgivende og utøvende etat, underlagt Miljøverndepartementet. Vi har myndighet til å forvalte naturressurser, gjennom ulike lover og forskrifter som Stortinget har vedtatt. Ut over lovbestemte oppgaver har vi også ansvar for å identifisere, forebygge og løse miljøproblemer. Direktoratet for naturforvaltning samarbeider med andre myndigheter og gir råd og informasjon til befolkningen.